

5

Къардаш ара-лыкъланы сакълагъыз

5

Имам Магъдини алааматлары

6

Василатун нажат

НА КУМЫККОМ ЯЗЫКЕ

БУСУРМАНЛАНЫ РУГЪАНИ - ЯРЫКЪЛАНДЫРЫВ ГАЗЕТИ

Давну Игитлери

Азиз Мичигишев.

Бизге барыбызгъа да ортакъ байрам – Уллу Ватан давдагъы Уьстюнлюкню гюню – 9-нчу май айрокъда агъамиятлы. Бу къыргын давда уьстюнлюкге етмек учун пачалыгъыбыз тенгсиз багъа берген, къурбанлыкъгъа бир затны да аямагъан. Фашизмни токътатмакъ учун дагъыстанлылар да уллу къошум этген. Бизин якълы 180 мингден артыкъ адам шо давда ортакъчылыкъ этген, олардан яртысындан кёбюсю гери къайтмагъан.

Бизин якъларда озълени къочкакъ уланлары, игитлери булан айтылгъан, белгили болгъан юртланы бириси Хасавюрт райондагъы Къарланюрт санала. Бу юртну эсли болгъан эргишилени барысы да дегенлей фронтгъа гетген болгъан. Шоланы арасында давну биринчи гюнлеринде гёнгюден фронтгъа гетип, разведкада къуллукъ этген ва белгисиз ёкъ болгъан Шихсолтан да болгъан. Колхозда къалып ишлемеге ихтияр берген къолунда бронь де бар тура,

гечиргенни, нени гёргенни билмек учун, биз арабызда бар (огъар Аллагъ къатты савлукъ берсин) Совет Союзну Игити Элмурза Жумагъулов булан ёлукъгъан эдик. Юртлулар огъар абур этип Герой Элмурза яда Герой деп айта. Элмурза Биймурзевич Хасавюрт району Къарланюртунда тувгъан, борчун кютмеге 1940-нчы йыл асгерге чакъырыла ва давну асгер сыдрада къаршылай. Ол урушларда давну биринчи гюнлеринден тутуп жагъ кюйде ортакъчылыкъ эте.

Давну башы бек авур ва пелекетли башлангъан болгъан ва, сав асгер бёлюклер артгъа тартылагъан заманда, Элмурза Жумагъулов башчылыкъ этеген танклар 1941-нчи йылны 1-нчи июлунда душмангъа кършы гужум этип, немецлени хыйлы техникасын ва адамын къырып, алгъа бармагъа бажаргъан болгъан. Амма бары да фронтлар артгъа тартылагъаны саялы, шо ажайып игитликни артына чыкъма, уьстюнлюкге айландырмагъа бажарылмай. Бизин якълы игит давну шулай къочкакъ кюйде башлай. Ючлю душман булан дав эте туруп, совет асгерчилер ругъ якъдан чыныгъа, къатты бола. Озьонден сонг хыйлы фашистни ёкъ этип, танкист Жумагъулов гъар урушдан дагъы да гючлю

гиччисине янгыз бир йыл битген (мени атама) ол уьюнде етти де авлетин къоюп, душмангъа къаршы ябушмагъа гете. Къарланюртда Макътавлукъ Орденни уьч даражасына етген (Совет Союзну Игити деген атгъа тенг) Абдуразакъ Датиев де тувгъан.

Аталарыбызны ва уллаталарыбызны игитлигине герти багъа бермеге, ахырына ерли англамагъа бизге гъали бек къыйын, шонча да шо уллу болгъан. О давну асгерчилери не къыйынлыкъланы башдан

ва сынавлу асгерчи болуп чыгъа. Шолай, дав эте туруп, совет асгер душманни къуवालлай, элин йимик, озге пачалыкъланы да азат эте. 1944-нчю йылны 24-нчю июнунда старший лейтенант Жумагъуловну взводуну эки танкы хапарсыз кюйде Рогачёв деген шагъарны къырыйларында Друть озенден овтюп, тел барулану буза туруп, пехотагъа ёл ачып, душманни оборонасын йырып, 8 километр ичге гирмеге бажара.

» 3

Ол гъакъ юрекден алимлени сюе эди

Патимат Гъамзатова.

Алдындагъы гюн, ёлдашлар булан гележек ишлерибизни гъакъында ойлашагъанда, нечесе керен: «Шамилге тилербиз, ол гери къайтармас, Шамилге айтарбыз, ол кёмек этер», – деп айтгъанымны санау да ёкъ. Магъа: «Шамил кёмек этежекми экен?» – деп сорай. «Озокъда, – деймен. – Бир де шеклик ёкъ. Ислам дин булан байлавлу не иште де ол бирт де кёмек этмей къоймагъан!»

Экинчи гюн тюште буса, ачыкъ кёкде кёк кёкюрегендей, Шамилни машинине атышгъан деген хабар яйыла. Телефонна сёйлеймен. Гудоклар бара, тек телефонну гётермей. Ким биле, телефонну гётерме чоласы ёкъму экен. Алда да иште гёре ол телефонну гётермеге болмайгъан гезиклер болгъан, тек сонг озю сёйлей эди. Ыали де сёйлемесми экен? Сёйлемей къойса? Акушалыны атындагъы межитни имамы Магъаммат гъажиге сёйлеймен, ол гётере, тек шоссаягъат звонокну гери къайтара. Шо мюгълетде намаздан сонг охулагъан зикрлени тавушу эшитиле. Азкарлар охулуп битгинче юрегим чыдамай, бирдагъы керен сёйлеймен. О якъда токътамай янгъдан сёйлейгенни себеби барны англай. «Магъаммат, сени межитингни къырыйында Шамилни машинине атышгъан дегени тюзму?» Магъаммат бир зат да айтмай, трубканы сёндюре. Бир нече минутдан сонг озю сёйлей:

– Шамил энни ёкъ бизин арабызда...

– Билип айтамысан?

– Мен ону алдындаман.

Гюнню экинчи яртысы, тамакъгъа гесек тыгъылгъандай, тамаша шпылькъда гете. Эргишилер оьлгенлени гёммеге гете, къатынлар буса... Къатынлар гёзлерин яшыра ва гёзьяшларын юта. Неге агъ уруп йыламай, неге гёзьяшларындан тартына? Неге тюгюл, гъали йылап турагъан заман тюгюл экенин, гъаракат этмеге герекли заман экенин къатынлар да бек яхшы англай. Юрек чанчагъангъа къарамайлы, къыйынлы не гъалда да чалышма герекбиз.

Абдулла Алишаевни оьлтюргенде Сайт апенди устаз ону уьстюнде тюгюл, озюбюзню гъакъында йылама герекбиз деген эди. Бизге, бу дюньяда къалгъанлагъа, къайгъырма тарыкъ, бизге языкъ чыкъма тарыкъ. Ахыр минутубуз етишип битмеген, олар буса, герти дюньягъа гетгенлер. Онда экиюзлюлерден, намартлардан гъакъ иманы барлар, таза яшагъан айры болажакълар. Бу кепдеги адамлар озълени ёлун танлагъанлар ва, насипге, Ислам динни ичинде ва ислам учун оьлгенлер. Бизин терс ёлдан сакъласын деп, иманыбызны къатты этсин деп ва иблисте де, напсыбызгъа да адашдырмасын деп Аллагъгъа тилейбиз.

» 4

Очарга

Къачакъ, Мамаш ва Инив

Къачакъ (очаргъа етише туруп): Ассаламу алейкум, Мамаш! Бугюн янгыссан, Инив ювугъу буз къайда?

Мамаш: Ваалейкум салам, Къачакъ! Ол гъали гелер, тюкенге папирос алмагъа гирген.

Къачакъ: Бигъ! Не папирос? Ол чу тартма ташлагъаны ярым йыл да битген.

Мамаш: Мен де огъар шо гъакъда айтгъан эдим, тек ол тынглама суймей. Сайки, гъаж къылып гелген Гъажи огъар сигарет тартагъан арапланы гьрген эдим деген. Ярамай буса, олар да тартмас эди дей.

Инив: Ассаламу алейкум, аявлу дин къардашлар! Мени башымны сьйлеймисиз? Ювукъ геле туруп, мен бары да затны эшитдим. Сиз буса шону да гъис этмейген гъалда эдигиз. Имамыбыз гъарам деп айтгъан сонг, ярым йыл тартмай турдум. Не эте ол Маккадагъы араплардан артыкъ билеми? Ол саялы авзума бир сигарет де алмай, ярым йылы узагъында таза инжинип турдум. Тюшюмде де тартып гьере эдим. Гъакъкъыатда буса башгъача болуп чыкъды.

Къачакъ: Гьей къардаш, гъакъкъыдан сама да тайышмагъанмысан? Алимлени мажлисинде айтылгъан гъакъкъы тьбелер не айтагъанны унутдунгму? Олар чы: «Оьзюгюзге зарал этмегиз, оьлтюрмегиз оьзюгюзю», – деген эди. Къаркъарагъа, агълюге яда жамиятгъа зарал гелтиреген бары да зат бизге гъарам.

Инив: Олай буса, араплар неге тарта?

Къачакъ: Пайхамарланы, имамланы, валилени, шайхланы ва алимлени арасында сигарет тартгъан яда шогъар ихтияр берген бирев де болмагъан. Ол адамлар яхшы ишлени юрютген ва Ислам дин къабул этген ишлерден бирин де къоймагъан.

Мамаш: Биринчилей, Маккада сигарет

тартагъанлар араплар деп ким айтгъан, онда чы сав дюньядан адамлар геле. Ишлемеге гелген ва о ерлени сьйлылыгъын англамайгъанлар да оланы арасында аз тюгюл. Масала, бир-бир араплар намаз къылмай деп эшитсенг, сен намазынгны къояжакъмысан?

Инив (башын ийип): Ёкъ, намазны мен бир де къоймасман. Аллагъдан къоркъаман.

Мамаш: Гюнагъ иш этегенде буса, неге Аллагъдан къоркъмайсан дагъы?

Инив (гъаран эшителген кюйде): Мен гюнагъ этмеге къоркъаман. Онда да сигарет тарта болгъан сонг, шо гюнагъ деп ойлашмай эдим...

Къачакъ: Мен эшитген кюйде, сигарет тартып этмесе яхшы ишге санала, гери урулагъан ишге де ювукъ. Шолайлыкъда, этмесе яхшы ишни уьч керен этсе, шо бир гиччи гюнагъгъа тенг бола. Гиччи гюнагъ ишни уьч керен этсе, шо бир улуу гюнагъгъа айлана. Гъали санап къара, гюнде нече сигарет тартасан ва нече улуу гюнагъ этесен. Йылда нече ай ва айда нече гюн бар? Шо заманны ичин-

де нече сигарет тартыла дагъы?

Мамаш: Ондан къайры тамакю Иблис сув яравун этген ерде оьсген.

Къачакъ: Ал заманларда адамлар осал иш этип кимни буса да гьерегенде (гъатта шо билеген, алим болса да), ону кырыгъындан тая болгъан. Неге тюгюл гъакъкъылы да болгъан, Ислам динни де яхшы анлагъанлар. Гъали буса олайлыкъ ёкъ. Адамлар тынч кюйню тапгъан ва: «Ярамай эди буса, олар да этмес эди», – деп, гьргенин кьп сююп этелер.

Мамаш: Терен билеген алимлер айтагъан кюйде, адамны къаркъарасына зарал гелтиреген бары да зат, суйсе шо аш, ичги болсун, гери урула (гъарам).

Инив: Я шу агъу эливаш болсун! Бир керен тузакъгъа тутса, сонг бек тутта. Бу мердешден айрылма нече де къыйын да дюр. Яхшы чы бугюн бирни де тартагъаным, сатып алып чы битген эдим... Налатлы болгъай эди шо...

Къачакъ: Акъча да бергенсен, элтип тюкенге къайтарамысан?

Инив: Ёкъ, болмас шо! Къайтарсам, башгъа

бирев сатып алып, нече керен гюнагъ этмеге бола, билесен чи пачкада нече сигарет барны.

Сонг Инив пачканы кысып бузуп, ерге ташлап, аякълары булан да таптай.

Къачакъ: Гертисин айтса, сен башгъача этмежекге шекленме де шекленмей эдим. Сагъа къыйын экенни англайман, сен шону Аллагъ учун этесен чи!

Мамаш: Къатгъан затсан! Гъакъ герти бусурман адам шолай болмагъа герекли. Аллагъны ачыву чыгъардан къоркъуп ва Ону рагъмулугъуна умут этип, яманлыкъны кююп болмагъа тарыкъ.

Къачакъ: Инив, Къыямат гюн мени учун шапагъат этгенингни сюер эдим. Оьзюм бир заманда да тартагъанман, тек шо нечик къыйын экенин англайман. Иман ёкъ заманда яман хасият гъакъкъылы да бийлей, ой къурма да къоймай.

Мамаш: Аллагъгъа макътав, къурдашыбызны шогъар къаршы турма гючю болгъанына!

Осман Халилов язгъан.

Немкъорай болмайыкъ

Рашид Гъажиев.

Аллагъу таала яратгъан яшав нече тюрлю де бола. Бирлер Яратгъаныбыз буюргъан кюйде яшамагъа къаст къылалар, башгъалар къоркъувну билмей, къазанмакъ учун не гюнагъ этмеге де тартырмай.

Шолайлыкъда, гъарам айланабызны бийлеген демеге ярай. Мисал учун, макъамланы алып къарайыкъ. Орамда да, тюкенлерде де, машинлерде де – къайсы якъгъа къарасанг, макъам тавуш чалына. Бир-бир сарынланы сьзлерин эшитгенде чи Дагъыстанда яшайбызмы экен деп шекленип йиберсен. Гъар гюн ишге маршруткагъа минип бараман ва даим шонда йырлар йырлана. Ардагъы гезикде эшитген сарынгъа бек гъайран болдум. Тарыкъсыз юрюшлени гъакъкъында йырланагъан сарында Аллагъны аты да эгериле эди. Адаршай бизге, булай пакарсызлыкъгъа ерли етишгенбиз...

Аллагъны тюшюрген гъадис-уль-къудсиде булай айтыла: **«Ким мени атымны гюнагъ этегенде эсгере буса, Мен шону налатларман».** Нега адамлар шолай тьбен тюшелер, олар Аллагъдан къоркъмаймы экен? Йыравларбыз деп айтагъанлар гъислерин ачыкъ этмек учун, Аллагъны сьйлы атын эсгермейли болмаймы эди? Языгъыбыз чыгъып, олайлагъа дуа этмеге герекир. Амма бу гезик оьзге ёлавчуланы янашыву тамаша этди. Гъайдавчугъа ким буса да айып этер, макъамны токътатмагъа тилер деп тура эдим, тек бирев де мынг деп де айтмады. Кюйге къарагъанда адамлардагъы немкъорайлыкъ шонча да теренге гетген, гъатта инсанлар яхшыны ямандан айырып болмайгъан болгъан. Башгъалар айтмаса да, оьзюм чыдап болмай, гъайдавчугъа айып этдим. Ол уьстюме атылма гъап-гъазир эди, тек макъамны чы токътатды. Ондагъы адамлыкъ гъислер оьр болгъангъа ошай.

Шо маршруткадагъы бары да адам бусурман экенине шеклик ёкъ, тек неге биз шолай немкъорай янашагъаныбызны англамагъа къыйын. Ислам динге къаршы чыгъагъан шолай эрши йырланы, оьзге затланы неге токътатмагъа алгъа-самайбыз? Ислам динни душманлары не этип де яхшы кылыкъларыбызны, мердешлибизни ёкъ этмеге къарай. Муна гъали йырлардан таба да чапгъынын узата. Гъар ким магъа шо не авара деп турмаса, гъал шугъар гелмес эди. Дагъы да тьбеге гетмеге суймей бусакъ, кылыгъыбызны ерге таптатмагъа суймей бусакъ, шолай гезиклерде ягъада турмайлы, жагъ кюйде оьзобюзно динибизни якъламагъа борчлубуз. Агълюбюзден башласакъ, авлетлибизни яхшы тарбиялап болсакъ, айлана якъ да бара-бара алышынар, Аллагъ буюрса.

Тарих гьрсетеген кюйде, Къудратлы Аллагъ Оьзюне тынгламагъан халкъланы Ер юзюнден ёкъ эте болгъан, оланы арасында сьйлы адамлар баргъа да къарамайлы. Бир гезик шолай тапшурув булан йиберилген Жабрайыл малайик бир юртну тозмагъа герек болгъан. Малайик Есибизге: «Бу юртда бир сьйлы адам да яшай, шону да ёкъ этейми?» – деп сорай. Яратгъаныбыз да булай деген: «Шону инг башлап ёкъ этмеге тарыкъ, неге тюгюл ол адамланы арасында билимин яймай эди, яхшылыкъгъа чакъырмай эди ва яманлыкъны къоймагъа бувармай эди». Ол сьйлы адам айлана якъдагъы пасатлыкъгъа къулакъ асмай, адамланы эс таптамагъа гъаракат этмей болгъан.

Гъакъкъылы бар гъар бусурман адамгъа ислам байлыкъланы яйыкъ, немкъорай болмайыкъ деп чакъырып этмеге сюемен. Шолай этсек, бу дюньяда да, ахыратда да шабагъатланарбыз. Аллагъ буюрса. Нечик яшап барагъаныбызны гъакъкъында ойлашайыкълар!

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь».
Газета печатается по согласованию и одобрению
Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета
муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ
Мухаммадханафи-хаджи ГАМЗАТОВ

Главный редактор
Патимат ГАМЗАТОВА

Редактор
Азиз МИЧИГИШЕВ
Компьютерная группа
Лейла ГУСЕЙНОВА
Гульнора АБДУЛАЕВА
Менеджер
Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ
Абдусабир АХМЕДОВ

Газета зарегистрирована Федеральной службой по
надзору в сфере связи, информационных технологий и
массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации
ПИ № ФС 77-37006 от 29 июля 2009 г.

Индекс 51325
При перепечатке ссылка обязательна.

Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты
«Ас-Салам».
Отпечатано в ООО «Дом печати»
по адресу: пр-т Акушинского, 20.

Заказ № _____

Сдано в печать 13 мая 2010 г.
Тираж 4.000 экз.

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала,
ул. Азиза Алиева 2.
Тел.: (8722) 61-00-64.

По вопросам подписки и доставки обращаться по
телефонам:
по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24
по г. Махачкале — (8722) 914-222.

E-mail: assalamweb@gmail.com;
www.assalam.ru

Давну Игитлери

1 « Траншейлени тегишлеп, душманни техникасын ва пехотасын къырып, бирини артындан бирин оборона барулану да бузуп, Жумагуловну танклары Рогачёв-Бобруйск трассаны елей. Бу урушда немецлени юзден артыкъ офицери ва солдаты къырыла, танклагъа къаршы уыч барусу дагытыла. Шосседе болгъан гужумда Элмурза Биймурзаевични танкын топ тие, командир озыю де яралана, устыю яман бише. Шогъар да къарамайлы, танкистлер автоматлары, гранатлары булан траншейдеги душмангъа дав этивюн узатып, къол ябуш-

биревлер, гюнагъсыз ватандашларын оылтюрюп, сыйлы дав – жигъат этебиз дей. Амма герти жигъат чы юрте эди бизин ол уллаталарыбыз. Елевчюлеге къаршы турмакъ – муна Аллагъ учун дав, жигъат. Ватанын якълап оылгенлер дюр герти шагъитлер.

–Атабыз уйретген кюйде, даву биринчи гюнлеринден тутуп Аллагъгъа умут эте эдим, – деп, ветеран сёзюн узата. – Бары да затдан бек Яратгъаныбызгъа бакъгъан тавакал кёмек эте эди. Иману барлар яхшылыкъ да, яманлыкъ да – бары да зат – Аллагъны къадарына

алып болмагъынма сонг гёкюнмеге тюшген эди, тек эсли болгъанда къутгъарылгъанны толумлашдырмагъа чы къаст къылдым. Атабыз бизге Ислам дин уйретеген кюйде тарбиялай эди. Урламагъа, гишини малын ашамагъа, яманлыкъ этмеге гъарам экенни етишдирип болду. Айлана якъгъа пайда болагъан кюйде, Аллагъгъа сужда этмеге де гиччиден сингдирди. Агъам давда гъаман Аллагъны атын эсгере болгъанын магъа кёп айта эди. Гъалиге ерли де бир ишин де ол Яратгъаныбызны атын авзуна алмайлы этмей. Гертиден де адамда негер буса да

гъа да чыгъып гете. Шоссени къолгъа алмагъа болгъан сонг, танкистлер аслу гючлер гелгенче еринден таймай, атыша туруп, натижада Бобруйск районда гитлерчилени хыйлы асгерин къамавгъа алмагъа бажарыла.

Бобруйск урушда гёрсетген игитлиге ва къоччакълыгъы саялы, старший лейтенант Жумагуловгъа Совет Союзну Игити деген оыр ат бериле. Ол озыю экипажы булан элли танк урушда ортакъчылыкъ этген, 15 фашист танкны дагытгъан, 8 самоходный топну бузгъан, хыйлы-хыйлы оызге топну ёкъ этген, оылтюрюлген асгерчилени санавун чу гысабын билмеге де къыйын. Дёрт керен яралангъан.

–Дав йылланы вакътисинде кёпню гёрмеге тюшдю, – дей Э.Жумагулов. – Ажжалгъа уйренип, ондан къоркъмайгъан боласан. Дав – авур ва къыйын иш деп айта ярай ва онда, устыюне, кёп-кёп жан да къыйыла. Ожагъыбызны, элибизни якъламагъа, шону учун къан текмеге, жаныбызны къурбан этмеге бизинки тюз экенге инаныв кёмек эте эди. Ленинградны къамавдан азат этгенде хыйлы къыйынлыкъны, пакарсызлыкъны гёрдюк. Ондагъылар ачыкъдан къутуруп, адам ашайгъан ерге чыкъгъан эди. Дав юрлюген ерлерден гъатта къыр жанлар да къача эди.

Гъалиги заманда бир-

гёре болагъанны англай. Ажжал къайсы мюгълетде де гелмеге болагъанны яхшы англай эдик ва шо гъакъда ойлашмай эдик. Къыргъын урушну вакътисинде де эсимден Есибиз таймагъан. Чапгъынны алдында: «Я Аллагъ, кёмек эт магъа!» – деп даим тилей эдим. Кюйге къарагъанда, Яратгъаным Аллагъ мени сав къоймагъа суйген ва бу уллу чагъыма ерли гелтирген.

Лакъырыбызгъа къошулгъан Игитни иниси Абдурагъман агъав да дин агълю, хыйлы йылланы узагъында юртдагы яшланы ислам динге, арапча охума, намаз къылма уйретген. Ону шигъру язма болагъан пагъмусу да бар, ажамчадан гёчюрюп басмагъа бир-нече китап да онгаргъан, тек чыгъармагъа кюю ёкъ саялы, шолар китап болуп охувчулану къолуна тюшмей тура. Къарланюртлулар бек билеген Абдурагъман агъавгъа гелип, динге байлавлу да, оызге масъалар болуп да кёп сорап, билмейгенин ондан ахтара. Ол лакъырыбызны узата туруп, агълюсюню, агъасыны гъакъында булай дей:

–Агълюбюз уллу эди, ожакъда 15 яш болуп, гъали агъам булан янгыз экев къалгъанбыз, – дей ол. – Атабыз динге берилген адам болгъаны саялы, бизин де Аллагъгъа къуллукъ этмеге уйрете эди. Гиччиде Къуръан охумагъа уйренмегениме, баш

инаныв болмаса, яшама да, дав этме де бажарылагъан зат тюгюл. Аслусу шо инаныв Гъакъыкът булан, Яратгъаныбыз булан байланмагъа тарыкъ. Дагы ёгъесе, адамлыгъын да тас этмеге, ругъдан да тюшмеге бола. Озокъда, агъам булан октем болмайлы болмайбыз. Ол ва ону девюрюндеги адамлар бизге гъалиги парахат яшавну берген.

Гъалиги четим девюрде атытывлар токъталмай, гюнагъсыз адамланы оылтюре. Бизин уллаталарыбыз, ветеранлар, душман булангъы ожетли къыргъында булай яшав учун тюгюл эди къан тегегени. Уллаталарыбызны алдындагы борч кютюлген болар эди, эгер оланы машгъюр ишлерин узатмагъа болсакъ. Шо бизин баракалабыз да болар эди. Яхшылыкъгъа талпыныв, парахат яшав къурув, жамиятны чечеклендирип де бизин жавабыбыз гысапда англашылар эди. Булайлыкъ Ислам дин булан лап гелише ва къыйыша. Бизин гъалиги жигъатыбыз – милиционерлер, чиновниклер булангъы дав тюгюл. Бизин учун жигъат – Аллагъны ёлунда къаст къылыв ва, инг башлап, напсыбызны энгив. Бу бек къыйын масъала. Эгер де ата-бабаларыбыз душмандан дав майданларда усты гелмеге болгъан сонг, Къудратлы Аллагъ бизге рагъмулу болуп, напсыбыз булангъы давда устынюлок берсин деп тилейбиз. Амин.

Эдепсиз болмакъ яхшы саналамы?

Асгъабали Мурзаев

Башыбызгъа къайдагы яман хабарлар тегюлегени токъталмай. Шону натижасын да артгъа тайыв, осал болув англатма ярай. Телевидениени 80 проценти криминалдан, йыбав программалардан толгъан, интернетни кёп яны яман суратлагъа багъышлангъан, газетлерде янгыз танкъыт. Информация къураллар янгыз яман якъгъа агъамият берегендей гыс тувулуна.

Бизге дагы затны гъакъында айтмагъа хабар къалмагъанмы? Шолайлыкъ жамиятны къылыкъларын тегбенлешегенге элте, айрокъда жагъил адамланы арасында. «Жагъиллер – бизин гелегегибиз» дей чакъырыв. Булай телевидение ва интернет булан тарбиялангъан жагъиллерден не къаравуллама бола? Озокъда, денгиз чакъы булай яманлыкъда, таза къылыкъланы, яхшылыкъланы атавлары ёкъ тюгюл. Амма шолайлыкъ, демек яхшылыкъ аз десе ялгъан болмас. Шо саялы, жагъиллени къылыкълы-эдепли тарбияламакъ учун информация къуралланы кёмеги болмаса, болмас. Къуру яманлыкъланы, терс ишлени гъакъында такрарлап турагъан телевидение яхшы якъланы да суратласа, яхшы муратланы гёз алгъа тутса, алышынывлар болургъа шеклик ёкъ.

Телевидение сурат кююнде къала эди буса, масъала да тувулунмас эди. Неге тюгюл, телевизорда, кинода, сериалларда гёргенни адамлар яшавда да этмеге къарай, шоланы «игитлерине» ошамакъ учун къаст къыла. Ят идеология бизге ят «байлыкъланы» таклиф эте. Модалуп къалгъан урламагъа, не этип де акъча къазанмагъа, эдепсиз болмагъа, гъатта оылтюрмеге де... Къызыяшлар, ёмакъларда йимик атив яшма сюемисиз? Къыйын масъала тюгюл, янгыз эдепликни къойсагъыз тамана. Уялыв деген не экенни де унутмагъа тарыкъ. Информация къураллар «яратагъан» дюньяда бу хасиятлагъа ер ёкъ.

Башлапгъы заманда булайлыкъ бизин игитлерибизге, уялчан къызларыбызгъа тиймес деп ойлаша эдик. Амма гъакъыкътда башгъача болуп чыгъа. Жагъиллени башында гёрген-гёрген яманлыкълар жыйылма башлай. Гиччи тав озынлер, баргъан сайын къошулакъошула туруп, ёлунда бир зат да къоймайгъан уллу агъымгъа айланагъанда йимик, адамлар да телевизорда гёргенлеге ошамакъ башлай. Ол мурадына етишмек учун бир затны да алдында токътамайгъан «алатгъа» айлана.

Амма информация къуралланы тюз къоллап болсакъ ва шолардан пайда чыгъармагъа кюй тапсакъ, шо бизге Аллагъу таала берген ниъматлардан санала. Халкъны аслу яны бусурманлар саналагъан Дагыстанда Ислам динни ери не ерде экен? Мунда ерли телекомпанияланы, радиоланы ёлбашчыларыны янашывундан кёп зат гъасил бола, неге десе, бусурманлар бола туруп, олар Ислам динге не пайда гелтире деп сорап къарамагъа яхшы. Гъалиге бар бир газет, телевидениедеги бир сагъат берилген булан таманлыкъ этмей чи. Миллетибизни ругъ-къылыкъ якъдан оысдюремек учун барыбызны да гъаракатыбыз гъажатлы. Мунда кёп иш этилмеге гереги де ачыкъ. Ислам динни гъакъында айтмакъ учун, янгыз ибадат нечик этилегени булан дазуланмагъа тарыкъ тюгюл. Инсанланы къайсы янын алып къараса да, шону ислам динни гёзюнден къарама яхшы. Маданият, тарих, география, экономика, ихтиярланы якълав ва шолай башгъалары. Булану йимик, Ислам дин бары да янланы къуршай. Шолай болгъан сонг бу якъны да халкъгъа етишдирмеге герек чи. Бу ишни биз этмесек, башгъалар этмеге къаражагъы да ачыкъ.

Бизин макътавлу ата-бабаларыбызны гъакъында да айтмагъа ярай чы, олар бир-эки тюгюл, кёп болгъан чы. Имам Шамил ва ону гъаракаты кёбюсю дагыстанлылагъа яхшы танывлу тюгюлюне уялма ярай.

Артдагы вакътиде адамлар ял алывгъа, бош заманын йиберибге артыкъ агъамиятлы янашагъан болгъан. Амма бир-бир шолай ерлер, масала, казинолар, шеки гъамалар нечик зарал гелтирегенини гъакъында кёплер билсин учун бел бюгюп чалышма тарыкъ.

Гъалиги заманда къылыкъланы яхшылашдырывну устыюнде ишлеге герекини, шо агъамиятлы экенин де англатмакъ учун биригип иш гёрмесе ярамас. Шо якъдан герек чакъы чалышсакъ, жагъиллерибиз наркоманиягъа, ичкичиликге, тарыкъсыз юрошге, экстремизмге тарымас эди. Бу ёлда Къудратлы Аллагъ бизге кёмек этсин! Амин!

Салман
Гъитигъмаев

Тюрлю алты балагъ

Ол гъакъ юрекден алимлени сюе эди

Гъалиги жамиятны эдеп-кылыклары оър даражада деп бирев де агъмас. Эргишилени де кытынгилени де арасында кеп пасатлыклар бола. Эргишелер этеген шолай гюнагъны жамиятда кытты айыпламай, кытынгилер буса – о башгъа иш. Зина деп айтылагъан бу гюнагъ булан гъатта бир-бир эргишилер оьктем де бола. Жагъил адамлар да янгыз шо гъакъда хабар юрте. Гъар онгайлы гелген гезикде шолай тарыксыз кыдарагъанлар этген «игитликлерин» макътап айта, айланадагъылар буса, огъар абурлу янашалар. Амма Къыямат гюн шо танышлары огъар кыаршы шагъатлык этежегин «игит» гъали де билмейгенге ошай. Жагъил йыллар тез оьтуп гете, тек этилген ишлер кыла ва кыайтып да тие. Бу дюньяда шолар кыардашларына ва варислерине (кыатынына, кызардашларына, кызыларына ва ш.б.) тиймеге бола, ахыратда буса, дагъы да кыыйын болажакъ.

Бизин дин кыардашларыбызны кызардашлары, кыатынлары, кызылары ёкъму экен, неге олар оланы гъакъында ойлашмайлар? Олар ят тиштайпалагъа этегенни оьзлени тиштайпаларына башгъалар да этмеге бола чы. Кызылагъа илинеген, тагъылагъан уланлагъа сорап кыарама яхшы эди, оьзлени ювукъ тиштайпаларына шолай янашса, нечик гёреп эди? Шону бирев де ушатмажагъына шеклик ёкъ. Амма кыатты законну алышдырма бажарылмай – сен этгенни кыардашларынга башгъалар да этежек.

Арап кыатынгилер Ислам динни кыабул этегенде Пайхаммар ﷺ гери урулагъан затланы арасында тарыксыз юрюшню де эсгерген болгъан. Тамаша болгъан кыатынлар: «Шолай ишни кыайсы гъакъылы бар тиштайпа этмеге бола, олай деген недир!» – дей болгъан. Аллагъа инанмайгъан кыатынгилер де намусун шолай оьр даражада сакълай болгъанлар. Бизин ата-бабаларыбызгъа да шондан уллу айып болмагъан.

Яратгъаныбыз сыйлы Къуръанда булай дей (маънасы): «**Зина этивге ювукъ болмагъыз**» («Исра» деген сура, 32-нчи аят). Шо гюнагъа ювукъ болма да, гъатта шогъар элтегенге де ювукъ болмагъа гери урула. Зинагъа элтеген ишлер де уллу гюнагъгъа санала – ят кызылар, уланлар булан кыатнав, ёлугъув, сёйлев. Биревлер артык зат этмейбиз чи, янгыз кыатнайбыз деп мюкюр болмагъа кыарай. Шо ялгъан. Неге десе, кыатнав да, ёлугъулар да зинагъа элтеген уллу гюнагълар.

Шариатгъа гёре, бу авур гюнагъны этгенни юз керен таякъ урув булан такъсырлай. Уйленген адамны буса, оьлгенче таш атыгъа тута. Аллагъны Элчиси ﷺ гъадисинде булай деген: «**Зина этивден сакъланыгъыз. Шонда алты балагъ бар: уьчевю бу дюньяда ва уьчевю герти дюньяда**». Бу дюньядагъы балагълар: 1 – Шо гюнагъны этгенни берекети де тая, рызкысы да кыыркыла; 2 – Гюнагълы адамны Аллагъ бары да яхшылыкларда да айыра; 3 – Зина этеген гишиге адамланы ачуву багъа, ону оьзгелер гёрюп болмайгъан бола. Оьлген сонг болагъан такъсыр: 1 – Шо гюнагъны этгенге Аллагъны ачуву чыгъа; 2 – Шогъар сорап алыгда жавап бермеге кыыйын болажакъ; 3 – Аллагъ уллу жагъаннем де айтгъан жагъаннемге туюшув.

Бу уллу гюнагъ этивден бизин Аллагъ сакъласын! Амин.

1 « Ислам динни оьсуюне не ишге де кёмек этмеге гъазир Шамил бизге нече де тарыкылы эди. Дагъыстанны ер-еринде ол онгаргъан Ислам динни гъакъында айтылажакъ сагъналар нечесе минглер булан адамланы жыя эди.

Ол ёлбашчылык этеген нечесе артист намаз кыылмагъа, мавлет охумагъа, нашитлер йырлап айтмагъа башлагъан. Ону айланасындагъы бары да адам ол нечик тизив ёлбашчы болгъанына шагъат болуп бола.

«Муфти айтгъан зат этилмеге герек», – деп Шамил кеп айта бола эди. Шолай айтагъанлар дагъы да кеплер бардыр. Амма Шамил янгыз айттып кыоймай эди, ол даим айтгъан куюнде этме де эте эди. Муфти Раби-

Неге туюл Аллагъ Оьзуюню динин сакълай ва Ислам янгыз алгъа багъып баражакъ. Шамил йимик насипилер буса, Ислам динни яйылывунда Аллагъны алдында себеп болалар.

Шамил яхшы мюрют де болгъан. Кыайда болса да, ол адамланы саламатлыкыгъа, оьр ва таза кыылыкыгъа чакъыра эди. Бир нече йыл алда ол гъазирлейген концертлени гъакъында булай лакъырыбыз болгъан эди:

– Шамил, концертлер гъарам экенин билесен чи, бусурман адам да болуп, шо ишни неге кыоймайсан?

–Шо гъакъда даим ойлашаман. Узакъ кълмай янгыз Ислам динге багъышлангъан радио ачмагъа сюемен. «Домашний» деген телеканалда да ислам берилишлер болажакыгъа

да оьзлени «гёрсетип» болдулар: гюпгюннюз кыайсы спецназ да онгарып болмасдай булай оьр даражада иш этмек аз зат туюл. Кыайсы «агъачлыкыда» уьйрете экен Дагъыстанда Ислам динни яйывчуларын булай уста ва пагъмулу кюйде ёкъ этмеге? Амма лап тамашасы шо да туюл. Мени башымда, бузулгъан кинода йимик, бары да зат янгыдан-янгыдан айлана. Бир якъдан шолай буюргъандыр деп, маслагъат этемен, башгъа якъдан гъалек болгъанымдан, кычырмагъа сюемен. Дагъыстанлылар! Имам Шамилни ва ону найиплерини варислери, сиз кыайдасыз? Сиз нечев кългансыз? Не эте гъаракы да, гъарам колбаса да сизин кыаныгъыздан эркекликни ва намусну ёкъ этгенми?

уль-аввал айда Магъачкыла шагъарда белгилемеге, мавлетлер охумагъа, адамланы Ислам динге чакъырмагъа яхшы эди деп эсгергенде, Шамил шоссагъат бары да герек ишлени онгара. Ол сагъналар этип, транспорт берип, адамланы кыуршап, шагъарны ер-еринде мавлетлер охулду, нашитлер йырланды.

Къыямат гюн: «Сен алимисен?» – деп соралажакъ дей. Эгер алимлер туюл бусагъ: «Алимлени сюйгенлерден, олагъа абур этгенлерден сама да туюлмюсен?» – деп соралажакъ. Эгер де биз алимлени сюегенлерден сама да болуп чыкыгъан бусагъ, шо уллу кёмек этежек деп ёрала. Шамил гъакъ юрекден алимлени сюйгенреден ва олагъа яхшы кёмек этегенлерден болгъан.

Ону радиосу ва телеберилишлери гъалиги кыыйын заманларда Ислам динни яймакъ учун кеп иш этген. Шамилни саламатлыкыгъа ону атын арагъа чыгъармагъа кыоймай эди. Огъар депутат болмагъа тарык туюл эди, чиновник болма да ол сюймей эди, тек Ислам динге Шамил уллу кёмек этип чи болду. Ислам динни адамлагъа писиревлю ери ёкъ, бары да алимлени кыырып оьлтюрсе де, оланы орнуна янгылары гележек.

сёйлешип тураман. Бара-бара янгыз бу иш булан машгъул боларман деп умут этемен.

Башгъа танышым булай деген эди: «Бу ишни Шамил этмесе, башгъа бирев шо концертлени этмей кыоймас эди. О заман нечик боларны бир Аллагъ биле, не нас да, яманлыкъ да болма болар эди. Шамил онгарагъан концертлерден сонг кыаравчулар да, йыравлар да парахат кюйде гетелер, бирев биревню башын инжитив ёкъ».

Герти мюрют –яман хасиятларын да кыоюп, яхшылыкыгъа багъып барагъан, устазны муталими. Шамил айтгъан сёзюн тута – ол «Ватан» деген радио ача. Шо радиону яхшылыкыгъындан оьмюрюню кеп янын машин гъайдап заманын йибереген дагъыстанлылар Ислам динни гъакъында кеп билмеге болду. Ол «Домашний» ва ТНТ телеканалларда ислам дарслар, ваъзалар онгара. Шамил адамлагъа Магъди гъажини ваъзаларын етишдиргенлерден болду. Энни Магъди гъажи лап ювукъ кыурдашындан айрылды.

Дагъыстанда тамаша гъал тувулугъан. Ишлеп бола бусанг, гючюнгю, пагъмунгю Исламны ёлунда харжлай бусанг – «вагъыбабы-душманлар» оьлтюрежек. «Агъачлыклардагъылар»

...Акъушалыны атындагъы орам, туюш вакъти, ёлда токътамайгъан юрюш, оьлтюрювчулер паппарахат геле, атыша, гете, кыайта, ахырынчы (контрольный) ура ва бир пуршавсуз янгыдан гете. Шо заман халкъ не эте дагъы? Шо ерде оьлюмню ягъанны таптап гетмеге бир машин сама да табылмагъанмы? Бир нече машин якъ-якъдан ёлну бегетмеге болгъан эди буса... Тюзюк учун шолар да, машинлери де бираз заралланса да уллу иш болмас эди. Амма шолар герти игитлер йимик кыоччакылык гёрсетер эди, биз буса, душманларыбызны бетин гёреп эдик. Бизге де агъычлыкыдан чыкыгъан, дав этип ойнайгъан, улангъашланы гъакъындагъы ёмакъланы айтмас эди.

Энни буса, биз оьлгенлени гёмюп, савланы уьстюнде яс этип туражакыбыз.

Шамил буса? Шамил бизге даим етишмежек.

Къамат эшитилиген сонг, Шамил намаз кыылма алгъасай эди. Ону межитни кыырылында оьлтюрдю. Яратгъаныбыз буюргъан кюйде, ол намаз кыылма алгъасай эди. Алгъасагъан куюнде, ол етишмей кълмады деп айтмагъа болмайбыз...

(Гъадис)

Къардаш аралыкъланы сакълагъыз

Гъажимурат Омаргъажиев.

Ислам динде къардаш аралыкъланы уьзюв уллу гюнагълардан санала. Гылиги девюрде тюрлю-тюрлю мурагланы гез алгъа тутуп, адамлар шо гюнагъны сан да гёрмей эте, агъасына-инисине де хатир этмейлер. Къардаш

аралыкъланы беклешдирив бизин тувра борчубуз, неге тююл Яратгъаныбыз Аллагъ Къуръанда булай айт-

гъан (маънасы): «Атын арагъа салып бир-биригизге тилейген Аллагъдан къоркъугъуз ва къардаш аралыкъланы уьзмеге къоркъугъуз» («Ан-Ниса» деген сура, 1-нчи аят). Аллагъ мунда шариат булан аралыгъы ёкъ масъала-лагъа тиймейген гезиклерде къардаш-лыкъны уьзмегиз дей.

Къардаш аралыкъланы беклешдирив – олагъа яхшылыкъ этив, сёз булан да, иш булан да, яманлыкълар-

дан сакълав, къатнав демек. Аралыкъланы кьоюв буса, дюньялыкъ ишлер учун къардашлагъа яманлыкъ этив, эришив, сёйлемей турув. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ иманы барлагъа булай чакъырыв этген болгъан: «Гъей бусурманлар, къардашлыкъ аралыкъланы сакълагъыз, шолалыкъ оьмюрню де артдыра, рызкъыны да кеп эте».

Къардаш аралыкъланы беклешдирив Аллагъ булангъы байлавлыкъну да ювукъ этмек бола, неге тююл Пайхаммар ﷺ гъадисинде булай айтыла: «Яратгъаныбыз булай деген: «Мен Рагъмудуман, Мен къардаш аралыкъланы яратып, шогъар Оьзюмню атымдан ат бергенмен. Къардаш аралыкъланы юрютеген булан Мен де къатнарман ва къардаш аралыкъланы уьзген гиши булан Мен де аралыгъымны кьоярман» (Табарани етишдирген гъадис).

Къардаш аралыкъланы беклешдирив женнетге элтеген ёл да дюр. Абу Аюб аль-Ансари етишдирген гъадисде пеленче бирев Пайхаммарны янына гелип, булай тилеген болгъан деп айтыла: «Женнетге элтежек ишлени гъакында айт дагъы магъа». Пайхаммар ﷺ булай жавап къайтаргъан: «Алагъыга ибадат эт, Огъар ёлдаш

къошма, намаз къыл, секет тёле ва къардаш аралыкъланы беклешдир» (Бухари етишдирген гъадис).

Къардаш аралыкъланы уьзеген адам женнетге гирмес. Аллагъны Элчиси ﷺ булай деген: «Уьзегенлер женнетге гирмес» (Бухари етишдирген гъадис).

Суфян ибн Уяйн «уьзегенлер» деген сёзню къардашлар булан аралыкъланы уьзегенлени гъакында айтылагъанни гъакында англама герек деген.

Бу гъакъда Пайхаммарны ﷺ булай гъадиси де бар: «Арасында къардашлыкъ аралыкъланы уьзеген халкъ Аллагъны рагъмудугъун гёрмес» (Ахмат, Абу Нуайм етишдирген гъадис).

Оьрде эсерилген Къуръан аятлар ва гъадислер Ислам дин къардашлыкъ аралыкълагъа нечик оьр багъа берегенин гёрсете.

Аявлу дин къардашлар ва къызардашлар, къардашлыкъ аралыкъланы уьзмегиз, шоланы беклешдирме къаст къылыгъыз. Шолалы этсегиз, герти дюньяда кеп-кеп яхшылыкълар гёрерсиз, бу дюньяда буса, къардашларыгъызны кёмегин билерсиз. Сыйлы Китапда айтылагъан гъар сёзню эсигизде сакълагъыз ва гележекде къардашларыгъызга нечик янашажагъыгъызны гъакында да ойлашыгъыз.

Имам Магъдини алааматлары

Ахмат Евпатов.

«Ассаалам» газетни алдындагъы номеринде охувчубуз имам Магъди ким болажакъ, ону нечик билмеге бола деген соравлар берген эди. Биз де огъар айрыча жавап бережекбиз деген эдик. Гъали шо гъакъда гиччи маълумат да беребиз. Имам Магъди гелгинче болажакъ ва ону оьзюню алааматлары:

1. Гюн ва Ай тутулув.
2. Кёкде узун къуйрукълу юлдуз (комета) учув, гёрюнюв.
3. Къарангылыкъны яйылыву, гюнню ва гечени алышынывунда алышынывлар болув.
4. Рамазан айда бары да ерде эшителген тавушну яйылыву.
5. Арап къавумланы арасында давлар яйылыв. Гъали араплар бирикмеген. Айры-айры пачалакълагъа, эмиратлагъа бёлюнген. Гъадислеге ва ансарланы сёзлерине гёре, арап ёлбашчыланы арасында давлар болажакъ.
6. Бир гесек топуракъ ерге басылажакъ.
7. Бусурманланы арасында питне яйылыв болажакъ.
8. Айтывгъа гёре, имам Магъдиде Пайхаммарны ﷺ абасы (халат), шешгеси ва байрагъы болажакъ.
9. Имам Магъди караматлар этмеге болажакъ: къругъан бутакъны ерге чанчса, шо чечекленип йибережек ва яшыл япыракълы болажакъ.
10. Магъдиден оьзге караматлар да къаравуллажакъ. Ол бир къарап, учуп барагъан къушну къолгъа тюшеген этип болажакъ.
11. Кёкден булай тавуш эшитилежек: «Гергиден де, Яратгъаныбыз зулмучулардан ва оланы партиаларындан сизин эркин этген ва башыгъызга Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ уьмметинден лап яхшысын салгъан, Маккагъа барыгъыз, ол Магъди экени гъакъ герти».

12. Али асгъап айтгъан кюйде, сагъифалар бар Табут Антакиядагъы анакъда ва ону Магъди чыгъаражакъ. Амма Али шо Антакиядан оьзюнденми яда гиччи кёлденми деп токъташдырмай. Ягъудилер оьзлени динини белгилерин гёргенде Ислам динни къабул этежек, бир-нечесинден къайрысы.

13. Имам Магъдиге Хорасандан гелген къара байракълар кьошулажакъ.

14. Евфрат оьзен агъымын алышдыражакъ. Шо заман алтын тёбечик ачылажакъ ва ону учун адамлар къан тёгежек. Къан оьзен йимик агъылажакъ ва гъар адм сав къалып, алтынны еси болажакъман деп умут этежек. Пайхаммар ﷺ булай деген: «Шо мюгълетде болгъан адам алтынгъа тиймесеин, алмасын шону».

15. Шамдагъы (Сирия) бир юртну ер ютажакъ.

16. Пайхаммарны ﷺ сёзлерине гёре, оьзлер пайхаммарларбыз ва олагъа ювукъ адамларбыз деп айтагъан кеплер болажакъ. «Къыямат гюнню алдында кеп ялгъанчылар болажакъ, сиз олагъа ювукъ болмагъыз». Биз барыбыз да билеген кюйде, Мугъаммат Пайхаммар ﷺ ахырынчы пайхаммар. Амма негер де инанагъан, караматлар излейген халкъ ёкъ тююл ва олайланы арасында ялгъанчылар сыйымагъа кюй табажакъ. Бизин ва бизин къардашларыбызны шолалы ялгъан пайхаммарлардан Аллагъ сакъласын!

17. Имам Магъдини гъакында булай да айтылгъан: «Ол гелген заманда адамланы арасында табиятны да, инсанланы да бузагъан къалмагъыл яйылажакъ. Арапланы ёлбашчыларыны ва къавумланы арасында эришилелер, урушлар болажакъ».

18. Абу Сайт аль-Гъудри булай деген: «Алагъны Элчиси ﷺ булай айтгъан: «Мен сизге Магъдини гъакында яхшы хабар гелтиремен, ол адамланы арасында питне, ер тербенивлер

кеп болгъан заманларда йиберилежек. Магъди, оьчлюк ва тюзсюзлюк толгъандай, бу дюньяны тюзлюкден ва рагъмулукъдан толтуражакъ».

19. Умм Салыма булай деген: «Пайхаммарны ﷺ булай сёзлерин эшитген эдим: «Халипа гечингенде адамланы арасында къалмагъал тувулунажакъ, шо заман Гъашим тухумдан бир гиши чыгъажакъ, ол Маккагъа гележек. Халкъ ону уьюнден чыгъарып, Каабаны мююшюню ва Макъам Ибрагъим деген ерни арасына гелтирежек. Огъар къаршы Шамдан астер чыгъажакъ. Шо астер утдуражакъ. Ол емиш табажакъ ва адмлагъа байлыкъ оьлешежек, Ер юзюнде ислам динни яжакъ, шолалылыкъда 7 йыл яшажакъ». Ибн Умарны сёзлерин Суюти булай етишдире: «Алагъны Элчиси ﷺ булай айтгъан болгъан: «Магъди гележек ва ону

башыны уьстюнде бир булут болажакъ. Шо булутдан: «Бу Магъди, Ону Яратгъаныбыз йиберген, шону артына тюшюгюз», – деген тавуш эшитилежек». Ялгъанчылыкъда айыплап болмасын учун, Магъдиге шолалы карамат берилежек. Шо тавушда Аллагъ йиберген адамны артындан юрюмекге тамаша белги бар, неге тююл имам Магъди – Аллагъ Ер юзюне шариатны яймакъ учун йиберилген вакил. Бары да адам шо тавушну эшитежек.

20. Наим булай хабарлай: «Рамазан айны вакътисинде тавуш эшитилежек ва зуль-гъижжа айда гъаж къылагъанлар гъалек болажакъ. Магъарам айда буса кёкден буалай тавуш болажакъ: «Гергиден де, Аллагъны вакили пеленчи болажакъ (демек аты белгиленежек). Сиз шогъар тынглагъыз ва шону артына тюшюгюз».

Василатун Нажат

Башы алдагъы номерде

Яман кылыкъланы баяны

Ай дин къардаш! Тарикъатны шартларындан инг уллусу – яман кылыкъланы напсындан тайдырып, яхшы кылыкълар булан сыпатланмакъдыр. Адамны атив этеген затланы арасында яхшы кылыкълардан артыкъ атив этегени ёкъдур. Чархындагъы яман кылыкъларын тайдырмай туруп, гиши Аллагъу Таала булан ювукъ болуп да болмас.

Яхшы кылыкълар булан сыпатланмакъдан аввал яман кылыкъларын тайдырмакъ тийишли болмакъ учун, аввал яман кылыкъланы баян этейик. Яман кылыкълар он уьчдур:

Аввалгъынчысы, дюньяны суймакъдыр. Дюньяны суймакъдан мурат – малны суймакъ, къадилик-къартлыкъ²⁵ йимик затланы суймакъ демекдир. Ол аврувну дарманы – гишини дюньялыкъ яны артмагъы Аллагъу Таала бермакъ булан бола, дюньяны сююп турмакъ булан болмай деп юрегин токъташдырмакъдыр. «Дюньяны суймакъ – гъар бир яманлыкъны башыдыр» деп билмакъдадыр.

Экинчиси, оьктемликдир. Ол аврувну дарманы – инсанны заьифлигин²⁶ ойлалашып, оьктемлик Аллагъу Тааладан оьзге тийишли тюгюл деп юрегин токъташдырмакъдыр. Даим оьзюню айиблерин²⁷ эге салып, оьзюне хорлукъ булан къарап, гъайри²⁸ гишиге уллулукъну гёзю булан къарамакъдадыр.

Уьчюнчюсю, гюнчюлюкдур. Ол аврувну дарманы – гюнчюлюк оьзюню чархына зарар²⁹ этегенин, гъайри гишиге гъеч бир зарары ёкълугъун ойлалашмакъдыр. Гюнчю гиши даим къайгыда, къыйынлыкъда турагъанын билмакъдадыр. Гиши оьзюне яхшылыкъ болуп, гъайри гишиден яхшылыкъ таймакъны сюе буса, – ол гюнчюлюкдур, гъарамдыр. Амма гъайри гишиден де яхшылыкъ таймагъын суймей, оьзюне де гъайрыгъа йимик яхшылыкъ болмакъны сюе буса, – ол сукъланмакъдыр, гъалалдыр.

Дёртюнчюсю, гишиге юрегинде кеклик³⁰ тутуп, хуйланып турмакъдыр. Ол аврувну дарманы да гюнчюлюкню дарманы йимикдир.

Бешинчиси, гиши оьзюню амалларын уллу гёрмакъдыр. Ол аврувну дарманы – оьзюню нукъсанлыкъларын эге салмакъдыр. Ол иш амалланы савабсыз³¹ этип зая этегенин де билмакъдыр.

Алтынчысы, ачувланмакъдыр. Ол аврувну дарманы – ачувланмакъ кёп пасатлыкъларгъа йибереген зат болмагъын ойлалашмакъдыр. Арты пашманлыкъ гелтирегенин эге салмакъдадыр.

Еттинчиси, кыызгъанчылыкъдыр. Ол аврувну дарманы – малны кыызгъанмай садагъа этмакъ ибадатланы инг яхшысы деп юрегин токъташдырмакъдыр. Сахават³² гишини Аллагъу Тааланы ягъында да, адамланы ягъында да юзю ярыкъ бола деп билмакъдадыр.

Сегизинчиси, гёземелликдир. Ол аврувну дарманы – халкъны ихтиарында я хайыр, я зарар ёкъ; хайыр да, зарар да Аллагъу Тааладан деп юрегин токъташдырмакъдыр.

Тогъузунчусу, тамаькарлыкъ-

дыр.³³ Ол аврувну дарманы – тамаькарлыкъ хайырны да тартмас, зарарны да гери урмас, Аллагъу Тааланы къадар этмакълыгъындадыр иш деп билмакъдыр.

Онунчусу, я дюнья учун, я ахырат учун касбу этмей бош турмакъдыр. Ол аврувну дарманы – бош тургъан гиши гъар затдан магърюм болагъанын ойлалашмакъдыр. Оьзге бош турмайгъанлар булан ёлдаш болмакъдадыр.

Он биринчиси, кьоркьачлыкъдыр. Ол аврувну дарманы – кьоркьмакъ булан Аллагъу Таала къадар этген зат болмай къалмайгъанын эге салмакъдыр.

Он экинчиси, ашгъа кёп иштагълы болмакъдыр. Ол аврувну дарманы – ашны яхшысын талаб этмей, аз ашап, кёп ораза тутмакъдыр.

Он уьчюнчюсю, къатунгишиге кёп гъаваслы болмакъдыр. Ол аврувну дарманы – шайыхлар булан, яхшы гишилер булан олтурмакъдыр. Къатун-къыздан арэк турмакъдадыр.

Яхшы кылыкъланы баяны

Ай дин къардаш! Яхшы кылыкълар тогуздур:

Гъеч гишиге уллулукъ гёрсетмей, гиччилик, тёменик гёрсетмакъ – бир.

Бетин орайтмай, ачыкъ юзлю болмакъ – эки.

Чомарт болмакъ – уьч.

Шариатны дазувундан³⁴ чыкъмагъан гъалда игит болмакъ – дёрт.

Балагъа сабурулу болмакъ – беш.

Этген ваьдасын битдирмей кьоймайгъан болмакъ – алты.

Сыр сакълайгъан болмакъ – етти.

Аллагъу Таала берген рызкъугъа³⁵ рази болуп, таман деп турагъан болмакъ – сегиз.

Гъар ишде таваккаллы болмакъ – тогуз.

Бу сыпатлар булан сыпатлангъан гиши Аллагъу Тааланы ягъында да сыйлы болур, адамланы ягъында да гьюрметли болур.

Таваккалны маънасы да – бар да зат касбу булан болагъан сагъынып,³⁶ бар да къайгысын касбугъа салмай, Аллагъу Тааланы керимлигине³⁷ таянмакъдыр. Аллагъу Таалагъа таянып, касбуну кьоймакъ мурат тюгюлдур. Кьолундан гелеген бир касбуну да юрютюп, Аллагъу Таалагъа юрегин де салып турмакъ деген муратдыр.

Биздеги бир табун вирд алгъанлар Аллагъгъа таваккал салгъанбыз деп, бир касбу да юрютмей, халкъны садагъасына, закатына мугътаж къалмакълыгъы³⁸ – китаплар ёл берген зат тюгюл. Ол иш – адамны ягъсызнамуссузлугъундан, осаллыгъындан болагъан зат. Таваккалны маънасын яхшы англалмай.

Устаз мюридге вирд бермакъны кюю

Ай дин къардаш! Устаз мюридине вирд берегенде, аввал мюрид киринип, намазгъа да жувунуп, таза болуп, амал болса бир аз садагъа да этип, шайыхны алдында олтурур. Сонг шайых онг кьолу булан мюридни онг кьолун тутуп: «Шу иш сени де, мени де арабызда Аллагъу Таала-

ны Китапгъа,³⁹ сюнетте тигилген ваьдасыдыр, уллу гюнагъ да этмесен, гиччи гюнагъгъа даим де болмассан, гюнагъ этсенг тез-тез къайтып тавба да этерсен, Аллагъу Таала борч этген кьуллукъланы да юрютюрсен, сюнетлени де кьоймассан, шариатны генг ёлу булан юрюрсен, заьиф ёлларына амал болса бармассан, биз экибиз де эки къардашбыз; бирибиз талайлы болсакъ, Къыяматгюн кьалгъан бирибизни кьолундан тутарбыз, биз оьзюбюз де Хважа Багъаьуддин ин-Накъшбандини⁴⁰ табиьлеринденбиз» деп айтар.

Сонг шайых мюридге алъякъда оьмюрюн зая этген гюнагъларындан тавба этдирер. Сонг экиси де уьчер-уьчер: «Астагъфируллагъ ал-гъазим ал-лази ла илагъа иллагъу вал гъаййал къаййума ва атубу илайгъ» деп айтарлар.

Сонг шайых берекет учун бир керен: «Иннал лазина йубайиьу нака иннама йубайиьуналлагъа йадуллагъи фавкъа айдигъим фаман накася фаиннама йанкусю ала нафсигъи ва ман авфа бимагъагъада гъалайгуллагъу фасайутигъи ажран гъазиман» деген аятны⁴¹ охур.

Сонг шайых да, мюрид де артадызлагъан кюйде истихара намаз кылар. Сонг мюрид дагъы да намазгъа жувунуп, тизлеринден югюнюп олтурур. Юрегин оьзге затгъа машгъул этмей жыйып да сакълар. Шайых да шол кюйде олтурур. Экиси де кьоллары тобукъларына ювукъ этип салырлар. Сонг аввал уьч керен шайых, сонг уьч керен мюрид: «Аьузу биллагъи мина шшайтани рражим. Бисмиллагъи ррагъмани ррагъим. Астагъфируллагъал гъазимал ллази ла ил гъа иллагъу вал гъаййал къаййума ва атубу илайгъи Раббигъфирли» деп айтар.

Сонг мюрид тилин уьст тангъавуна⁴² ябушдуруп, тишин тишине, эрнин эрине тийдирип авзун кысар. Сонг гёзлерин де юмуп, шайыхны юрегине багъар. Сонг шайых да мюридни юрегине багъып, уьч керен «Аллагъ» деген калиманы уьйретер. Мюрид сол эмчекни тубюндеги юреги булан уьч керен шайыхдан «Аллагъ» деген сёзюню уьйренер.

Сонг шайых кьолларын да гётерип: «Аллагъумма худ мингъу ва такъаббал мингъу вафтагъ гъалайгъи абваба кулли хайрин аллати фатагътагъа гъала анбийгъика ва авлийгъика ва агъли гъагъатика ажмагъина вагъдигъи ила сиратгъикал мустакъим ва кунлагъу гъавнан ва муьинан йа аргъама ррагъими ва саллаллагъу Таала ва салама гъала сыйидина Мугъаммадин ва гъала лигъи ва сагъбигъи ажмагъин» деп мюридге дуа этер. Мюрид: «Амин!» деп айтар.

Дуадан сонг мюрид шайыхны яда тизин яда кьолун оьвиюп⁴³, еринден турар. Сонг гетмеге изну да алып ватанына къайтар да, шайыхы буюргъан затгъа машгъул болур. Гъеч бир заман шайыхны да унутмай, оьлгюнче шол ваьданы да бузмай турар.

Мюридге устаз «Ла илагъа иллаллагъны» уьйретмакъ да, «Аллагъ-Аллагъны» уьйретмакъ йимикдир. Амма «Ла илагъа иллаллагъны» уьйретмакъда шайых да, мюрид де пусларын йибермей кысып турмагъа герек.

Мюридни де, устазны да арасындагъы эдеблер

Ай дин къардаш! Накъшубандий тарикъат эки затны уьстюне тигилгендир:

Аввалгъанчысы, пайгъамбарыбыз саллаллагъу гъалайгъи васалламгъа табиь болмакъ.

Экинчиси, устазын суймакъ. Мюридге устаз Аллагъу Тааланы гёрсетеген бир гюзгю йимикдир. Мюрид гиши устаздан кёп пайда гёрмакъда устазыны гъалы оьзюне гелип, барабара устазыны ерине турмакъ да – устазын кёп суймакъ буландыр.

Устазын суймакъны эдеблери он экидир:

Бар да суймакъын шайыхына салып, юрекден оьзгени тайдырмакъ – бир.

Гъар не буюрса, хилаф⁴⁴ болмай, мутиь болмакъ – эки.

Ол суймегенни этмей, аны разилигин талаб эте турмакъ – уьч.

Оьзюню аны ягъында бир оьлген гишиде гъисап этип токътамагъы да, тербенмагъы да андан деп хыял этмакъ – дёрт.

Шайыхы сюегенлени сююп, суймейгенлени суймемакъ⁴⁵ – беш.

Шол шайыхын сюегенлер булан тюгюл эсе олтурмамакъ – алты.

Оьлген болду, сав болду, оьзюню шайыхындан башгъа шайых булан иш тутмамакъ – етти.

Зияратына⁴⁶ кёп де бармай, унутуп да кьоймай турмакъ – сегиз.

Аны атив кылыкъларын да, билимин де, эдеб бермагъын да эге сала турмакъ – тогуз.

Чалма йимик, оьзге опуракъ йимик бир зат берсе, къабул да этип, гьюрмет булан да сакъламакъ – он.

Чакъда бир савгъат да берип, амма андан буса эдеб уьйретмакъны да, тюз ёлгъа салмакъны да тюгюл эсе талаб этмамакъ – он бир.

Андан башгъа оьзюню Аллагъу Таалагъа етишдиреген гиши ёкъ деп юрегин токъташдырмакъ – он эки.

25 «Гъакимлик, гёречилик» деген маънада.

26 Заъи флигин – зайыплыгъын, осаллыгъын, гючсюзлюгюн, ажизлигин.

27 Айиблерин – айыпларын.

28 Гъайри – къайры, оьзге, башгъа.

29 Зарар – зарал, зиян, нукъсанлыкъ.

30 Кеклик – ачувлулукъ, къазап, душманлыкъ гъис; гёрюп ярамайгъанлыкъ, оьчлюк, оьжетлик.

31 Савабсыз – зувапсыз, зувап къазанмайлы, зувап алмайгъан кюйде.

32 Сахават – чомарт, кыызгъанмайгъан, кьолу эркин.

33 Тамаькарлыкъ – дамагъкарлыкъ, туюмсузлукъ, сутурлукъ, акъчагъа-малгъа малиялыкъ.

34 Дазувундан – дазусундан, гъатдан.

35 Рызкъу – рызкъы, аш-сув, Аллагъу Таала инсангъа талигъине гёре алданокъ гёрсетген азыкъ.

36 Сагъынып – (мунда): «деп оилап».

37 Керимлик – рагъмулукъ, чомартлыкъ.

38 Мугътаж кьалмакъ – оьзге харлы болмакъ, оьзюне гъажатлыкълар тарымакъ.

39 Сыйлы Къуръан китапгъа.

40 Хважа Багъаьуддин ин-Накъшбанди – Бухаралы таджик супу, накъшбанди тарикъатны кюрчюсюн салгъан, 1318-1389-нчу йылларда оьмюр сурген.

41 Сыйлы Къуръандагъы 48-нчи сурадан 10-нчу аятда эсгерилеген калималар.

42 Тангъав – танглав, тамакъны лап уьстю, авзуну ичине етишген бою.

43 Оьвиюп – оьбюп.

44 Хилаф – хилап, къаршы, терс, кыйышывсуз.

45 Суймемакъ – суймей кьоймакъ.

46 Зиярат – гёрюшмек мурат булан барыв.

– Эрим саякъ кыдыра буса, не этмеге герек: чыдамагъа, айрылмагъа яда бир зат да этмей кьоймагъа?

– Чыдамагъа тарыкъ, айрылмагъа тарыкъ тюгюл, ол алышынар-гъа умут этмеге, Аллагъгъа тилемере тарыкъ.

– Магъа 27 йыл болагъан тишт-тайпаман. Бир гезик орам-да бир къатын мен 45 йыл болгъанча эрге бармажакъ-ман деп айтгъан эди. Шогъар инанмагъа яраймы ва не этейим?

– Сигъручулагъа, палчылагъа инанмагъа ярамай. Гележекни бир Аллагъ биле.

– Телевизоргъа къарама ярамай десе, бирлери инанмай. Шонда кызыланы ачылгъан ерин, чачын гёрмек гюнагъмы?

– Телевизорда пайдалы маълуматлар булан бирче къарама гъарам берилишлер де бола, шологъа, озокъда, къарамагъа ярамай.

– Бары да адамлар, жанлар оылген сонг дюньяны арты не бола? Оылген адам янгыдан тувамы, дюньяда къаламы, не бола?

– Бары да оылген адамлар Къыяматгюн тирилежек ва олардан сорав алынажакъ. Яхшы ишлер этгенлери, Аллагъ гечгенлери даим женнет агълю болажакъ, къалгъанлары жагъаннемге тюшежек.

– Айлы тишт-тайпагъа намаз кыылмагъа борчму?

– Тап яш тапгъанча олтуруп буса да, ятып буса да айлы къатын намаз кыылмагъа борчлу.

– Гелинине урмагъа къайнаны ихтияры бармы?

– Къайнананы гелинине урмагъа ихтияры ёкъ. Тарыкъ буса, кемчиликлери бар буса уланына айтсын.

– Магъа 29 йыл бола ва намаз кыылмагъа гъали башлагъанман. Борч намазланы нечик тёлей? Не вакътиде кыылса да яраймы яда гъар намазны гелген заманында кыыламы?

– Аввалдан къалгъан борчланы не заман кыылмагъа да ярай. Аслусу тез кыылып битдирмеге къаст кыылмагъа тарыкъ.

– Биревге акъча берген эдим борчгъа. Къайтармайгъаны 3 йыл бола. Шону гъалал этип кьойымы, кьоймайымы?

– О сени ишинг: кьоймай, талап этмеге ихтиярынг да бар, Аллагъ учун де гъалал этмеге де боласан. Гъалал этсенг, ол адам айрокъда осал яшай буса, Аллагъны янындан сагъа уллу шабагъат болажакъ деп ёрала.

– Мен Сайит устаз уча деп эшитген эдим. Шо тюзму?

– Ким не айта буса да инанып турмагъа тюшмей.

– Гелинимни яманлыгъындан уланым булан айрылгъанман. Не этмеге герек?

– Шо улан Аллагъны ачывун къазана ва огъар бу дюньяда да, ахырат-да да насип болмажакъгын билмеге герек. Ана буса, Аллагъгъа авлетин тюзелтсин деп тилеме яхшыдыр.

– Мени эрим башгъа къатын-гъа гетди. Эримни яшларыбыз булан къатнама кьойсам, магъа гюнагъ боламы?

– Бола.

– Ятагъан ерге Къуръанны илмеге яраймы?

– Ярай. Сыйлы Къуръангъа янашывуно оыз эдеплери бар. Ону устыюне бир зат да салмагъа ярамай, нас ерде сакълама да ярамай.

– Вагъгъабылар кимлердир, оланы оызге бусурманлардан не башгъалыгъы бар?

– Вагъгъабылар бир янгы чыкъгъан агъым. Шо гъакъда кёп китаплар бар. Мисал учун, «Неохариджитъ», Къурамухаммад гъажи Рамазановну китаплары ва башгъалары.

– Къатынгишиге намаз кыылмайгъан вакътисинде «Бисмиллягъи ррагъмани ррагъим» деп айтмагъа яраймы?

– Къуръан аят негет булан охуса, ярамай. Берекет учун охуса, сюннет. Къатынгишиге шо вакътисинде сегиз зат гъарам: намаз кыылмакъ, ораза тутмакъ, Къуръан охумакъ, Къуръангъа тиймек ва ону бир ерден башгъа ерге элтмек, межигте гирмек, Каабаны айланмакъ, ювукълукъ этив. Къалгъан оызге ишлер этивге пуршавлукъ ёкъ.

– Намаз чакъырагъанда бизин якъгъа эшитилмей. Межит бираз ариде. Шо саялы мен рузнамагъа гёре, 5-10 минут кьоюп кыыламан. Газетде рузнаманы тюз язадар чы. Шолай кыылмагъа яраймы?

– Ярай.

– Эр-къатын ювукълукъ этген сонг, бири киринип, бири киринмей эртенге кьойса, сонг кирингени кьолу булан буса да киринмегенине тийсе, ол янгыдан нас боламы?

– Болмай.

– Анасына яшын обьюп, ойнатма яраймы?

– Ярай, Пайхаммар ﷺ да шолай эте болгъан.

– Анам да, мен де Аллагъгъа инанабыз, намаз кыылабыз, тек атам кёп иче. Шону токътатмакъ учун охулагъан дуа бармы?

– Лап аслусу гъар намаздан сонг атангны тюз ёлгъа бакъдырсын, деп Аллагъгъа тилеме герек. Исси сёз, илиякълы янашыв, гелишли болув да таъсир этмейли кьоймас, Аллагъ буюрса. Сонг да аш этегенде, аш чыгъарагъанда намазгъа жувунгъан гъалыгъызда болсагъыз да адамны хасиятларын яхшы янгъа багъып алышдыра деп де ёрала.

– Хатибат деген ат не англата?

– Шо Хатаба деген атдан баш алмагъа бола, шону маънасы – ваъзачы.

– Юрт ерде абзарда ит сакълама яраймы?

– Къаравул учун ярай, тек рагъмуну малайиклери ит бар ерге гирмей.

– Эгер къатыны бар улан башгъаны сююп къалса, ол да биревню къатыны буса, не этмеге герек?

– Вёре-вёре, тез-тез шо ойлардан айрылма тарыкъ, шо сюювню юрекден тайдырма тарыкъ, неге тюгюл бек уллу гюнагъгъа гелтирмеге бола. 4-нчю бетде шо гъакъда толу язылгъан.

– Адамлар мен акъча урлагъан деп ойлаша, тек мен шо гюнагъны этмегенмен. Не этмеге герек?

– Аллагъны алдында таза адамгъа къоркъма зат ёкъ. Амма гишиге ёкъ затны айтмакъ – уллу гюнагълардан.

– Сапардагъы адам тюш ва экинни намазны экинниге яда тюшге тартып кыыла буса, нече ракаат этиле ва негетти нечик айтыла?

– Экишер ракаат да, дёртер ракаат да кыылмагъа бола. Амма мар-кача намазны да, эртен намазны да сапарда буса да кыыгъартмай. Негетин айтагъанда, эсгерилген намазланы бир-бирине жыйып, кыыгъартып кыылагъанны юрекке тутма тарыкъ.

– Намаз кыылмайгъан, ичеген, саякъ кыдырагъан эрге тынглама герекми, ону сиймеге яраймы? Мен оюзюм Аллагъгъа ибадат этемен, Шариятгъа гёре яшама къарайман.

– Эр нечакъы гюнагъ иш эте буса да къатынны огъар тынгламай кьоймагъа ихтияры ёкъ. Сиймеге де ярай, устыюне оюзюню яхшы кыылыгъы, янашыву булан, алгъышлары булан терс ёлгъа тюшген ювукъ адамын тюз ёлгъа къайтармагъа къаст кыылмагъа тарыкъ.

– Магъа адам яманлыкъ этмеге сюе, мен огъар гёре этсем яхшымы, кьоюп кьойсам яхшымы?

– Ол адам яманлыкъ этмеге сюегенни нечик билмеге бола? Алданокъ, этилмеген ишге янашмагъа бажарылмай. Эгер де яманлыкъ этилген буса, шо заман шогъар гёре этмеге яратыла. Амма Аллагъ учун гечсе, дагъы да яхшы.

– Къатынгишиге къабурларда дуа охумагъа яраймы?

– Ярай, тек къатынгишилер къабурлагъа аз барса яхшы. Дуаны уйде туруп да охумагъа бола.

– Намаз жувунагъанда салават охума яраймы?

– Намаз жувунагъанда гъар санын жувагъанда охулагъан оыз дуа бола, эгер де шоланы билмей буса, салават салма да ярай.

– Къабурну ичинде нече сорав бола. Шону гъакъында язгъаны сюер эдик.

– Аллагъ буюрса, гелеген номерлерде шо гъакъда толу кюйде язарбыз.

– Бусурман дин газетте пис суаллар неге бериле?

– Астагъфируллагъ. Бизин газетде пис суаллар берилмей. Адамлар билмеге сюеген соравлагъа жавап беребиз. Ислам динде билмек учун нас-таза темалар болмай: бусурман адам бары да затны тюз билмеге герек, дагъы ёгъесе терс, гюнагъ ишлер этмеге бола.

– Иса пайхаммарны атасы болмагъан деп не маънада язгъансыз?

– Бютюн Аламны ёкъдан бар этип яратгъан Аллагъ Иса пайхаммарны атасыз яратгъан.

– Мени узукъарилерим айрылып, эри салмагъан кюйде, уьч йыллардан башгъагъа гелешинип, гебин кыйдылар, тек олар кьошулгъанчагъа аралыгъы бузулду. Шолар не этмеге герек салсын учун ва нечик сала? Экиси де сламы?

– Биринчисини гебини бузулмагъан буса, къала, экинчисиники саналмай. Шолай болгъанда ол биринчисини къатыны бола, гебинин бузгъанча.

– Сюегенлени айырма яраймы?

– Гъарам сююв болмагъан сонг, ярамай.

– Музыкасы булангъы нашидге тынглама яраймы?

– Ярамай.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлав-лукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюзде шоланы бере-биз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

–Тойгъа барма яраймы?
–Ярай, эгер шонда ичги ёкъ буса, къатынгишилер эргишилерден айры буса, макъамлар согулмай буса, ят адамлар бир-бири булан бийимей буса, демек гъарам ёкъ буса.

– Алда мен намаз къылмай эдим, гъали къылмагъа башлагъанман. Магъа къылынмагъан намазланы тэлемеге тарыкъмы?
– Тарыкъ ва шоланы эргишилер 14 йыллыкъ, къатынгишилер 12 йыллыкъ чагъындан тутуп санамагъа герек.

– Охуп битген сонг «Ассалам» газетни не этсе къолай: йыртмагъамы, яллатмагъамы?
– Бу эски болагъан газет тюзюл, шо саялы ону уйде сакъ-ламагъа яхшы. Неге тюзюл шонда язылгъаны гележекде кёп тарыкълы болмагъа бола.

– Кальян тартма гъараммы?
– Дюр, гъарам, гери урулагъан иш.

– Къатын эрини яда эр къатыныны яягъындан оьпмеге яраймы?
– Ярай, сюннет иш де дюр ва Аллагъ учун зувап да бола, тек намаз жувунгъаны бузула.

– Бизин межитде жума намазны эки ракаат этип къылып, тюз намазны къылмагъа тарыкъ тюзюл деп айта. Шону англатгъанны сюер эдик.
– Шапи мазгъапгъа гёре, жумагюн жума намаз деп эки ракаатлыкъ намаз къылына. Амма шо юртда яда шагъарда яшайгъанлар бир межитге сыймай буса, межитлерде жума къылына. Тюз намазны къылмакъ учун бирдагъы шарт бар: жума намазгъа гелген къыркъ адам «Фатигъа» сураны (Аль-гъам) тюз охуп болмагъа тарыкъ.

– Заира деген ат бусурман атмы?
– Заира деген бусурман ат ва шону маънасы зияратгъа баргъан деген бола.

– Гелешмишине неге сёйлемеге ярамай?
– Гелешмишине сёйлеме де, ёлукъма да ярай, эгер оланы янында къызны ювукъ къардашы (магърамы) бар буса.

– Банкда ишлеме яраймы?
– Роба юрюлеген банкларда ярамай.

– Узьюрю бусанг банкдан кредит алма яраймы?
– Аллагъдан къоркъагъан бусурман гиши роба деп айтылагъан бу уллу гюнагъдан сакъланыр. Оьзге ёлланы излемеге тарыкъ, тек процент къошулагъан акъчагъа ювукъ гелме де ярамай.

– Заводгъа берилген юзюмге къуллукъ этмеге гюнагъмы?
– Эгер де завода шо юзюмден ичги этилежек буса, шо юзюмге къуллукъ этмек – гюнагъ бола, неге десе ичги булан байлавлу не иш де гъарам.

– Къатынгишилени гъайизи етти гюнден сонг токътамай буса, намаз къылып башлама герек дегени тюзму?
– Эгер тиштайпаны чархы бузулагъан гюнлери 15-ден оьтген буса, шо заман киринип, жувунуп намаз къылмагъа гереге гъакъ, неге тюзюл шонча гюн гъайиз узатыла буса, шо бир тюрлю аврув булан байлавлу.

– Къардаш къызардаш булан душманлыкъ этип яшаса, уллу гюнагъ болмаймы?
– Бола, бу соравгъа «Къардаш аралыкълар» деген макъалада (5-нчи бет) толу жавап берилген.

– Гёзлеринде татуажы бар тиштайпагъа намаз къылмагъа яраймы?
– Эгер шо ерге сув тиймек гери урула буса, шону тайдырмагъа герек.

– Къатынгишилер бою бузулгъан гюнлеринде къылмагъан намазларын тэлемеге герекми?
– Герекмей.

– Эртенги намазны къылып болмагъанда, шону тюз намаз булан тийдирип къылмагъа яраймы?
– Эгер де бир тюрлю себеплер болуп, эртенги намаз заманында къылынмагъан буса, шолну уянгъандокъ, тез-тез къылмагъа герек.

– Мен авлакъгъа столовый юзюм чачмагъа сюемен. Шону оьсдюрюп базарда сатмагъа хыялым бар, заводгъа бермей. Шо гюнагъмы?
– Эгер де шо юзюмню ичги этив учун оьсдюрмей бусагъыз, мунда гюнагъ ёкъ.

– Эр-къатын ювукълукъ этген сонг, киринмеген гъалында ашамагъа ва оьзге ишлер этмеге яраймы?
– Ярай, гюнагъ тюзюл, амма тез киринсе яхшы деп санала.

– Эргишиге оьмюр бою къатын алмай яшамагъа яраймы? Шо борчму, сюннетми?
– Адамлагъа уйленмек сюннет, борч тюзюл. Амма гъарам иш этежекге къоркъув бар буса, уйленмек – борч.

– Йигирма дёрт йыллыкъ улангъа ата-анасы къатын алмайгъанда, ол къыз къачырып къойду. Шо гъакъда нечик болма герек?
– Бу уллу гюнагъ санала. Шону этген адам товба этип, къыздан да, къызны къардашларындан гечмекни тэлемеге тарыкъ.

– Уйде турагъанда башында явуълукъсуз намаз жувунмагъа яраймы?
– Ярай.

– Мазъ сюрте буса, намаз къылма яраймы?
– Ярай, тек мазъ сюртюлген ерге намаз жувунагъанда сув тиймеге герек бола.

– Мени ата-анам тезде оьлген. Олагъа салатул-унс деген намазны къылмагъа яраймы?
–Ярай.

– Опуракъгъа орамдагъы балчыкъ, порошок гёбюк тийсе, намазгъа тиеми?
– Тие.

– Музыка дарсда сарын айтса, гюнагъ боламы?
– Бола туруп йырламаса яхшы.

– Пирге барып тэлемеге яраймы?
– Пирге, зияратгъа барып тэлемеге ярай, тек шону нечик этегенни билмеге тарыкъ. Масала, пирдеги оьлюге тилемейсен, Аллагъгъа тилейсен ва ш .б.

Рузнама

Июнь

Дни	Утренний.	Восход	Обеденный	Послеобеден.	Вечерний	Ночной
1	2.53	5.15	12.53	16.56	20.34	22.33
2	2.53	5.15	12.53	16.56	20.34	22.33
4	2.55	5.16	12.53	16.56	20.33	21.31
6	2.58	5.18	12.54	16.57	20.32	22.30
8	3.01	5.18	12.54	16.57	20.31	22.29
10	3.03	5.20	12.55	16.57	20.30	22.28
12	3.06	5.21	12.55	16.57	20.29	22.26
14	3.09	5.22	12.55	16.56	20.28	22.24
16	3.11	5.24	12.55	16.56	20.26	22.22
18	3.14	5.26	12.55	16.56	20.25	22.20
20	3.17	5.27	12.55	16.56	20.23	22.16
22	3.19	5.29	12.55	16.55	20.23	22.14
24	3.23	5.31	12.55	16.55	20.21	22.10
26	3.26	5.32	12.55	16.54	20.20	22.07
28	3.30	5.34	12.55	16.53	20.18	22.03
30	3.34	5.36	12.55	16.53	20.15	22.00